

F A X E K O M M N E

**ALKOHOL &
RUSMIDDELPOLITIK
2023-2027**

INDHOLD

FORORD	3
Læsevejledning	3
INDLEDNING	4
Myter og fakta om unge og rusmidler	4
Sammenhængen mellem alkohol og stoffer	4
Lokale tal for Faxe Kommune	4
VISION	5
POLITISKE MÅL	5
Fem tværgående temaer - med 15 indsatsområder	6
Indsatsområder	6
TEMA 1 - Tværgående organisering	7
TEMA 2 - Kommunens borgerrettede funktioner	7
TEMA 3 - Kommunens institutioner	8
TEMA 4 - Ansvarlig udskænkning og trygt natteliv	8
TEMA 5 - Rådgivning og behandling	9
RELATEREDE POLITIKKER	10

FORORD

Med Faxe Kommunes Alkohol & Rusmiddelpolitik 2023-2027 tager vi et afgørende skridt mod at skabe en sundere og trygkere alkohol- og rusmiddelkultur, ikke mindst blandt vores unge. Det gør vi ved, at politikken udgør en bred, tydelig og handlingsorienteret ramme for tværgående og sammenhængende indsatser.

De fleste danskere, drikker alkohol og opfatter det som en naturlig del af det sociale liv. Det skal der selvfølgelig være plads til. Men et alkoholforbrug der tager overhånd kan have omfattende sociale, sundhedsmæssige og økonomiske omkostninger - for den enkelte, for børn, familier og for samfundet. Alkohol påvirker ikke kun den, som kommer til at drikke for meget, det påvirker også vores daglige relationer som vores børn og unge, partnere og de mennesker, vi omgås i det daglige. Kun få personer med et problematisk alkoholforbrug søger behandling, fordi alkoholvaner opfattes som en privat sag. Derfor er problemer med for meget alkohol eller stoffer ikke blot den enkeltes ansvar, men et fælles ansvar.

Alkohol- og rusmiddelpolitikken bygger på Sundhedsstyrelsens anbefalinger for forebyggelse på området og en række gode inputs fra et stort dialogmøde i august 2022 med en række kommunale og lokalsamfundsaktører. En sundere alkoholkultur og frontløberrollen i den forebyggende indsats, kræver tværgående samarbejde og fælles vilje mellem alle disse aktører. At komme nærmere målet kræver, at vi alle løfter vores del af ansvaret.

Alkohol- og rusmiddelpolitikken er udarbejdet i sammenhæng med kommunens øvrige politikker og ligger i forlængelse af kommunens Sundhedspolitik 2021-2025.

Dorthe Adelsbech

Udvalgsformand
Socialudvalget

Godkendt af byrådet

31. januar 2023

LÆSEVEJLEDNING

Alkohol- og rusmiddelpolitikken er opbygget med udgangspunkt i, at mål og indsatser skal være tværfagligt funderet, opnåelige og praktisk implementerbare i hverdagen og have sammenhæng med kommunens øvrige politikker, hvor det giver mening.

Alkohol- og rusmiddelpolitikken er derfor opbygget af:

- **En vision**, der følges af
- **Seks politiske mål** som er overført fra sundhedspolitikens alkohol- og stofafsnit. Disse politiske mål følges af
- **Fem temaer**, som udgør de kommunale hovedområder, hvor forebyggelsesindsatserne kan ske i praksis. Til temaerne er knyttet
- **15 indsatsområder** der skal forstås som konkrete anvisninger til hvor og hvordan, vi kan sætte ind med praktiske indsatser og tiltag.

De fem temaer og 15 indsatsområder er fremkommet på baggrund af Sundhedsstyrelsens anbefalinger for kommunal alkohol- og stofforebyggelse, som er justeret med inputs fra et dialogmøde i august 2022.

INDLEDNING

De fleste danskere drikker alkohol og opfatter det som en naturlig del af det sociale liv. Et for stort alkoholforbrug har imidlertid en række omfattende sociale, sundhedsmæssige og økonomiske omkostninger – for den enkelte, for børn, unge, familier og for samfundet.

I Danmark har vi et højt alkoholforbrug sammenholdt med de øvrige nordiske lande. Med denne alkohol- og rusmiddelpolitik vil Faxe Kommune sætte fokus på forebyggelse af overforbrug af alkohol, brug af stoffer samt rådgivning og behandling.

Vejen mod en mere hensigtsmæssig kultur tager udgangspunkt i en flerstrengt politik med en helhedsorienteret, systematisk indsats, der involverer en række arenaer: kommune, familien, grundskoler, ungdomsuddannelser, festmiljøer, civilsamfund, kultur og foreningsliv.

Alkohol- og rusmiddelpolitikken breder sig derfor ud over mange områder, involverer mange aktører og har indsatsområder på flere niveauer.

MYTER OG FAKTA OM UNGE OG RUSMIDLER

MYTE

- Børn skal lære at drikke hjemme. Så får de et naturligt forhold til alkohol...
- Hvis man forbyder unge noget, så bliver det først rigtig interessant...
- Hash er ikke vanedannende...

FAKTUM

- Jo flere gange unge får serveret alkohol af deres forældre, jo mere drikker de – også når de er ude.
- Unge drikker senere og mindre, hvis forældrene markerer en tydelig holdning til alkohol. Det samme gælder for unges forhold til rygning og hash.
- Hash er et stof, man kan blive afhængig af. Men afhængigheden kommer gradvist.

SAMMENHÆNGEN MELLEM ALKOHOL OG STOFFER

Alkohol- og rusmiddelpolitikken sætter et særligt fokus på alkoholforebyggelse og forebyggelse af brug af hash og andre euforiserende stoffer blandt unge. Forskningen viser nemlig, at der er en sammenhæng mellem unge, der har et stort alkoholforbrug og unge, der eksperimenterer med stoffer.

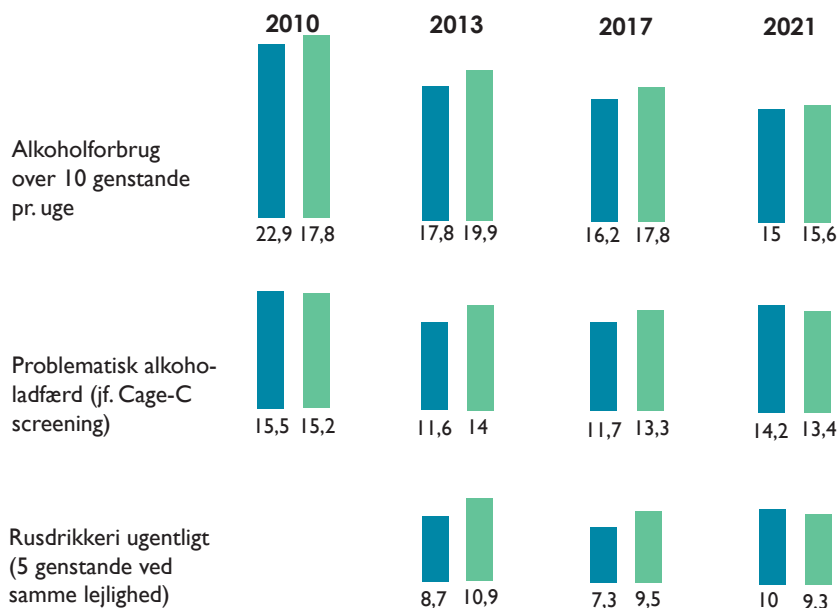
Unge, der begynder at drikke tidligt i livet, eller som drikker meget, har en større risiko for at eksperimentere med stoffer end unge, der har et begrænset alkoholforbrug. Forebyggelse af brug af stoffer hænger derfor tæt sammen med forebyggelse af brug af alkohol blandet unge.

LOKALE TAL FOR FAXE KOMMUNE

Ifølge tal fra Sundhedsprofilen har udviklingen i alkoholforbruget været faldende fra 2010 til 2017 på landsplan og også i Faxe Kommune, hvor forbruget faldt til under regionsgennemsnittet. Men fra 2017 til 2021 er forbruget steget igen og ligger på flere parametre over regionsgennemsnittet.

Udvikling i alkoholforbrug (i procent) i perioden 2010-2021

Faxe Kommune
Region Sjælland

VISION

Flest mulige borgere udvikler hensigtsmæssige alkoholvaner og et liv uden stoffer. Det betyder, at alkoholforbruget ikke påvirker den enkeltes fysiske, psykiske og sociale formåen i forhold til familie, sociale relationer og samfund.

Særlig opmærksomhed er der på, at alle børn har krav på at vokse op i en tryk og forudsigelig hverdag uden overforbrug af alkohol og uden brug af stoffer. Kommune og lokalsamfund, herunder frivillige foreninger, aktører i nattelivet, forældre og uddannelsesinstitutioner samarbejder om fælles indsatser.

POLITISKE MÅL

Visionen udmøntes i nedenstående mål 1-5 fra Faxe Kommunes Sundhedspolitik 2021-2025 på alkohol- og stofområdet samt et mål 6 om rusdrikkeri, der er tilføjet på baggrund af en påvist stigning i Faxe Kommune i Sundhedsprofil 2021. Ultimo 2022 vil der ske en opfølgning af sundhedspolitikken i relevante politiske udvalg. På den baggrund vil der ske en justering af de politiske mål.

1. 2025 skal færre borgere have en problematisk alkoholadfærd. 14,2% af borgerne i Faxe Kommune havde i 2021 en problematisk alkoholadfærd. I Sundhedsprofil 2024 skal højst 13 % af borgerne have en problematisk alkoholadfærd.
2. I Sundhedsprofilen for 2025 skal højst 12 % have en problematisk alkoholadfærd.
3. I 2025 skal flere unge have en senere alkoholdebut. Konkrete mål udarbejdes på baggrund af en ungeprofilundersøgelse, som gennemføres i samarbejde mellem sundhedsplejen, skoler m.v. i skoleåret 2022/2023. Undersøgelsen vil danne grundlag for de årlige delmål frem til 2025.
4. I Sundhedsprofilen 2025 skal rusdrikkeri være faldet til mindst 7,5 %. I 2021 var det 10%.
5. Alkohol- og stoffrie miljøer for både børn, unge og voksne skal styrkes.
6. I 2025 skal færre unge have debut med hash og andre euforiserende stoffer. Konkrete mål udarbejdes på baggrund af en ungeprofilundersøgelse i skoleåret 2022/2023, der danner grundlaget for de årlige delmål frem til 2025.

FEM TVÆRGÅENDE TEMAER - MED 15 INDSATSOMRÅDER

De politiske mål operationaliseres gennem politikken fem overordnede temaer med tilhørende indsatsområder. Temaer og indsatsområder er fremkommet på baggrund af Sundhedsstyrelsens anbefalinger for alkohol og stofforebyggelse samt inputs fra dialogmøde med en bred række aktører.

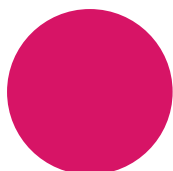
De fem temaer her (med hver sin farvekode) uddybes på de følgende sider:

- **1. Tværgående organisering af indsatser**
- **2. Kommunens borgerrettede funktioner**
- **3. Kommunens institutioner**
- **4. Ansvarlig udskænkning og trygt natteliv**
- **5. Rådgivning og behandling**

INDSATSOMRÅDER

Her følger en oversigt over indsatsområderne og hvordan, de er fordelt på de fem temaer. De 15 indsatsområder sigter mod hver sin målgruppe eller emne. Emnerne udgør henholdsvis den tværgående organisering og koordinering samt alkoholrådgivning og -behandling, mens målgrupperne udgør henholdsvis børn, unge, voksne og ældre.

Indsatsområde	Målgruppe/emne	Tema
1. At alkohol- og stofindsatsen løftes i en tværgående og helhedsorienteret organisering, der involverer og forbinder det politiske, administrative og praktiske niveau.	Organisering og koordinering	
2. At der fortsat sikres udvikling og koordinering af den forebyggende, behandlende og efterbehandlende indsats på alkohol- og stofområdet indenfor alle målgrupper.	Organisering og koordinering	
3. At fremme viden og åbenhed om alkohol, hvor alkoholproblemer ikke tabuises men italesættes.	Børn og unge	
4. At børn og unge kan færdes i alkohol- og stoffrie miljøer.	Børn og unge	
5. At unge udskyder alkoholdebut og begrænser alkoholindtag.	Børn og unge	
6. At andelen af unge, der har prøvet at ryge hash og andre euforiserende stoffer falder.	Børn og unge	
7. At væsentlig færre børn vokser op i familier med alkohol- og andre rusmiddelproblemer.	Børn og unge	
8. At undgå ulykker og farlig adfærd, herunder vold i nattelivet som følge af alkohol og andre rusmidler.	Børn og unge	
9. At styrke samarbejdet mellem elever, forældre, frivillige foreninger, folkeskoler, ungdomsuddannelser og rusmiddelcenter med henblik på at udvikle fælles aftaler om alkohol og stoffrie fællesskaber.	Børn og unge	
10. At sikre, at der sker en løbende dialog med udskænkingssteder om et ansvarligt serveringsmiljø med udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens anbefalinger.	Voksne og ældre	
11. At voksne og ældre nedsætter forbruget af alkohol og kan færdes i alkoholfrie miljøer.	Voksne og ældre	
12. At styrke tidlig identifikation og indsats over for borgere med alkohol- og andre rusmiddelproblemer, deres pårørende og børn.	Voksne og ældre	
13. At alle kommunale institutioner og tilbud på unge-, voksen- og ældreområdet udarbejder alkoholkodeks og, hvor det er relevant, kodeks for andre rusmidler.	Voksne og ældre	
14. At synliggøre behandlingstilbud og tilbyde differentieret og kvalificeret rådgivning og behandling til alle borgere.	Alkoholrådgivning og behandling	
15. At flere borgere med alkohol- og andre rusmiddelproblemer opsøger behandling så tidligt som muligt.	Alkoholrådgivning og behandling	

TEMA 1: TVÆRGÅENDE ORGANISERING AF INDSATSER

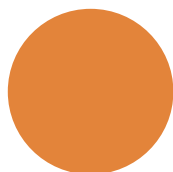
Det er essentielt, at alkoholindsatsen løftes tværgående og helhedsorienteret med flerstrengede indsatser på tværs af de kommunale områder, da forebyggelse af overforbrug af alkohol relaterer sig til mange fagcenterområder og målgrupper.

Derfor arbejder Faxe Kommune med alkohol- og stofforebyggelse gennem en organisering på tværs af fagcentre og niveauer og med tværgående politisk forankring.

Det betyder, at alkohol- og rusmiddelindsatsen er forankret på tværs af politiske udvalg i den politiske ruskoordinationsgruppe. Administrativt er den forankret i chefforum, mens politikken faglige og konkrete handleplansarbejde, koordineres og igangsættes via sundhedspolitikken tværgående koordinationsgruppe "Sundhed på tværs".

Indsatsområder

1. At alkohol- og stofindsatsen løftes i en tværgående og helhedsorienteret organisering, der involverer og forbinder det politiske, administrative og praktiske niveau.	Organisering og koordinering	●
2. At der fortsat sikres udvikling og koordinering af den forebyggende, behandlende og efterbehandlende indsats på alkohol- og stofområdet indenfor alle målgrupper.	Organisering og koordinering	●

TEMA 2: KOMMUNENS BORGERRETTEDE FUNKTIONER

Kommunens ansatte møder borgerne i mange sammenhænge, fx når børn hentes og bringes i daginstitutioner, på skoler, i ældrepleje, borgerservice og jobcenter. Ansatte med borgerkontakt skal have fokus på forebyggelse og tidlig indsats i relation til borgere med overforbrug af alkohol og/eller brug af stoffer.

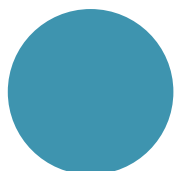
Tidlig identifikation og tidlig indsats er essentiel. Jo tidligere der sættes ind, jo mindre indgribende indsats er nødvendig. Det betyder, at vi arbejder for, at alle ansatte får redskaber til at spørge til alkoholvaner og italesætte bekymring om alkohol og stoffer. Rusmiddelcenteret har materialer og kan fungere som sparringspersoner for ansatte i kommunens borgerrettede funktioner.

Det betyder, at ansatte i Faxe Kommune:

- Italesætter borgernes alkoholvaner i relevante sammenhænge
- Italesætter bekymring om alkohol
- Identificerer alkoholproblemer så tidligt som muligt
- Henviser til rådgivning og behandling så tidligt som muligt
- Er opmærksom på, at den enkeltes alkoholvaner kan påvirke børn, familier, netværk og samfund negativt

Indsatsområder

3. At fremme viden og åbenhed om alkohol, hvor alkoholproblemer ikke tabuiseres, men italesættes	Børn og unge	●
7. At væsentlig færre børn vokser op i familier med alkohol- og andre rusmiddelproblemer.	Børn og unge	●
12. At styrke tidlig identifikation og indsats over for borgere med alkohol- og andre rusmiddelproblemer, deres pårørende og børn.	Voksne og ældre	●

TEMA 3: KOMMUNENS INSTITUTIONER

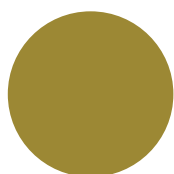
Kommunen skal i al sin virksomhed signalere ansvarlighed i relation til alkoholforbrug og som norm- og rammesættende udbrede en ansvarlig alkoholkultur. Derfor har kommunen skabt rammer for alkoholfrie miljøer for børn og unge.

Vi har vedtaget, at der i kommunens egne dagtilbud, skoler, fritidstilbud og institutioner med driftsoverenskomst ikke serveres, sælges, medbringes eller indtages alkohol.

Kommunen arbejder derudover for, at alle institutioner på unge-, voksen- og ældreområdet - fx plejehjem, aktivitetstilbud og botilbud - udarbejder alkoholkodeks, der signalerer ansvarlig alkoholkultur.

Indsatsområder

4. At børn og unge kan færdes i alkohol- og stoffrie miljøer.	Børn og unge	●
11. At voksne og ældre nedsætter forbruget af alkohol og kan færdes i alkoholfrie miljøer.	Voksne og ældre	●
13. At alle kommunale institutioner og tilbud på unge-, voksen- og ældreområdet udarbejder alkoholkodeks og, hvor det er relevant, kodeks for andre rusmidler.	Voksne og ældre	●

TEMA 4: ANSVARLIG UDSKÆNKNING OG TRYGT NATTELIV

Faxe Kommune arbejder aktivt med alkoholbevillingsopgaven gennem kommunens restaurationsplan, der er målrettet restaurationsbranchens professionelle aktører, frivillige klubber og foreninger. Med restaurationsplanen vil Faxe Kommune sikre at:

- Gældende lovgivning overholdes herunder udskækningsregler, aldersgrænser og markedsføring af alkohol.
- Der sker løbende dialog med udskækningssteder vedrørende ansvarlig servering.
- Fornyelse af bevillinger ikke er en formssag, men at der løbende foretages vurdering af bevillingshaverne.
- Fest- og nattemiljøer er trygge for alle borgere.

Faxe Kommune vil arbejde for, at unge begrænser indtag af alkohol og udsætter debutalderen. Kommunen vil gennem relevante fora gå i dialog med unge, forældre, ungdomsuddannelser, frivillige og sports- og folkeoplysende foreninger. Kommunen vil tilbyde støtte til at udarbejde lokale alkoholpolitikker.

Indsatsområder

5. At unge udskyder alkoholdebut og begrænser alkoholindtag.	Børn og unge	●
6. At andelen af unge, der har prøvet hash og andre euforiserende stoffer falder.	Børn og unge	●
8. At undgå ulykker og farlig adfærd, herunder vold i nattelivet, som følge af alkohol og andre rusmidler.	Børn og unge	●
9. At styrke samarbejdet mellem elever, forældre, frivillige foreninger, folkeskoler, ungdomsuddannelser og rusmiddelcenter med henblik på at udvikle fælles aftaler om alkohol og stoffrie fællesskaber.	Børn og unge	●
10. At sikre, at der sker en løbende dialog med udskækningssteder om et ansvarlig serveringsmiljø med udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens anbefalinger.	Voksne og ældre	●

TEMA 5: RÅDGIVNING OG BEHANDLING

Faxe Kommune vil fremme synlighed og let adgang til alkohol- og stofbehandling for at øge andelen, der søger rådgivning og behandling tidligere, end det er tilfældet i dag. Vi lægger vægt på, at der er sammenhæng mellem forebyggende tiltag, tidlig indsats, rådgivning og behandlingsmuligheder. Faxe Kommunes ambulante behandlingstilbud er af høj kvalitet med målgruppespecifikke tilbud, herunder tilbud til unge, voksne, pårørende, familier og børn.

Indsatsområder

I4. At synliggøre behandlingstilbud og tilbyde differentieret og kvalificeret rådgivning og behandling til alle borgere.	Alkoholrådgivning og behandling	●
I5. At flere borgere med alkohol- og andre rusmiddelproblemer opsøger behandling så tidligt som muligt.	Alkoholrådgivning og behandling	●

Det er veldokumenteret, at begrænsning af tilgængeligheden af alkohol er effektiv i forhold til at reducere overforbrug, alkoholrelateret vold og ulykker i nattelivet, herunder trafikulykker. Udbudsregulerende indsatser såsom antal bevillinger, pris, aldersgrænser og åbningstider har effekt, såvel som praktisering af ansvarlig servering på udskænkingsstederne.

Kilde: Sundhedsstyrelsen 2019.

Danskere over 15 år drikker omkring 10 liter ren alkohol om året per person, hvilket betyder, at Danmark placerer sig i den øverste del af de mest drikkende europæiske lande. Alkohol er en af de forebyggelige enkeltfaktorer, som har størst indflydelse på folkesundheden i Danmark, samtidig har 87,2% af den voksne befolkning drukket alkohol inden for de seneste 12 måneder.

Kilde Sundhedsstyrelsen 2019

Det at prøve illegale stoffer er typisk et ungdomsfænomen (< 25 år) og de fleste fortsætter ikke brugen ud over ungdomsårene. Hash er det mest brugte stof blandt unge og næsten alle, der har prøvet andre stoffer end hash, har også prøvet hash. På baggrund af stoffernes udbredelse i befolkningen er unge under 25 år den primære målgruppe for den forebyggende indsats.

Kilde: Sundhedsstyrelsen 2019.

RELATEREDE POLITIKKER OG DOKUMENTER

- **Alkohol & Rusmiddelpolitik for medarbejdere (byrådet 2011, redigeret dec. 2018).**
- **Alkoholretningslinje på dagtilbud, skoler, fritidstilbud med børn og unge under 18 år (byrådet feb. 2013).**
- **Restaurationsplan 2020**
- **Sundhedspolitik 2021-2025 (byrådet 2021).**
- **Sundhedsprofil, Region Sjælland 2021**

